Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Pedagogická fakulta
Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky
Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

ŠTÁTNA SKÚŠKA S OBHAJOBOU BAKALÁRSKEJ PRÁCE

študijný odbor 1. 1. 5 predškolská a elementárna pedagogika
študijný program PREDŠKOLSKÁ A ELEMENTÁRNA PEDAGOGIKA,
1. stupeň VŠ štúdia – Bc. – denné a externé štúdium (15_PPGdb, 15_PPGeb)
(akademický rok 2018/2019)

Ciele štátnej skúšky:
- v kontexte s problematikou riešenou v bakalárskej práci má študent preukázať schopnosť argumentovať, analyzovať, zdôvodňovať, porovnávať, hodnotiť a zovšeobecňovať poznanie v oblasti predprimárneho a primárneho vzdelávania,
- preukázať nadobudnuté poznatky, integrovať pedagogicko-psychologické, sociálno-vedné a didaktické poznanie v kontexte predmetných téz,
- preukázať schopnosti modelovať edukačné prostredie v súlade s potrebami detí v MŠ a ŠKD, plánovať, projektovať, realizovať, diagnostikovať a hodnotiť edukačné aktivity v práci učiteľa predprimárneho vzdelávania v kontexte edukačného projektu.

Súčasti štátnej skúšky:
- obhajoba bakalárskej práce,
- teoretická a metodická časť štátnej skúšky.

Obe súčasti štátnej skúšky prebiehajú v jednom dni.

Forma štátnej skúšky:
Štátna skúška ma kolokviálny charakter. Na obhajobu bakalárskej práce nadväzuje odborná diskusia v podobe širšie koncipovaného problému, ktorého riešenie od študenta vyžaduje poznanie v oblastiach uvedených v tézach k teoretickej časti štátnej skúšky. Študent potom prezentuje svoj komplexný týždenný projekt. Jeho prezentácia má podobu analýzy, v ktorej študent zdôvodní výber obsahu učiva vo vzťahu k zvolenej téme a koncipovanie cieľov vyplývajúcich z vymedzeného obsahu učiva. Objasní voľbu didaktických metód, foriem a prostriedkov smerujúcich k splneniu cieľov. Preukáže, akým spôsobom uplatnil v danom projekte zásadu celostného rozvoja osobnosti dieťaťa a diferencované prístupy rešpektujúce individuálne osobitosti detí.

1. OBHAJOBA BAKALÁRSKEJ PRÁCE

Cieľ bakalárskej práce:
Študent/ka má preukázať spôsobilosti:
- pracovať s vedeckým poznaním v téme bakalárskej práce, tvoriť odborný text, týkajúci sa obsahu štúdia, ktorý môže vyústiť do prieskumu riešeného problému v praxi, alebo môže rámcovo riešiť odborno-metodický problém, ktorý študent realizoval na pedagogickej praxi ako projekt práce v MŠ.
- aplikovať poznatky riešeného problému do kontextu didaktických, diagnostických otázok pedagogickej praxe,
- zdôvodniť zvolené prístupy a odborne argumentovať pri obhajobe

***Obsah bakalárskej práce*:**
- práca má teoretický charakter, týkajúci sa obsahu štúdia, ktorý môže vyústiť do prieskumu riešeného problému v praxi,
- môže rámcovo riešiť metodický problém, ktorý študent realizoval na pedagogickej praxi ako týždenný projekt práce v MŠ.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Pedagogická fakulta
Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky
Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

Požiadavky na spracovanie bakalárskej práce:

- rozsah 30 až 40 normostrán,
- zameranosť na základné témy z jadra študijného odboru (s explicitným dôrazom na predškolskú a voľnočasovú edukáciu).

2. TEORETICKÁ A METODICKÁ ČASŤ ŠTÁTNEJ SKÚŠKY

Cieľ skúšky:

Študent má preukázať:

- vedomosti a schopnosti integrácie poznatkov z pedagogického a psychologického kontextu (jadra) odboru,
- poznanie v oblasti kurikulárnych dokumentov pre predprimárne vzdelávanie a teórie a metodiky vzdelávacích oblastí v kurikule predprimárneho vzdelávania,
- spôsobilosť realizovať výchovné a vzdelávacie programy v príslušných výchovných inštitúciách,
- schopnosti projektovať edukačné prostredie v inštitúciách predškolskej výchovy a v zariadeniach voľnočasových aktivít v súlade s potrebami detí,
- schopnosti plánovať, projektovať, realizovať, diagnostikovať a hodnotiť edukačné aktivity v práci učiteľa predprimárneho vzdelávania v kontexte edukačného projektu.

Obsah skúšky:

- sociálno-vedný a pedagogicko-psychologický kontext odboru.
- metodika výchovno-vzdelávacích činností v predškolských zariadeniach a v zariadeniach voľnočasových aktivít detí mladšieho školského veku.
- týždenný edukačný projekt s diskusiou, ktorá bude vychádzať zo širších pedagogických a didaktických aspektov, týkajúcich sa javov obsiahnutých v predloženom projekte. Obsah diskusie je určený tézami v oblasti metodika predškolskej a voľnočasovej edukácie.
- projekt obsahuje didaktické spracovanie vybranej témy (ciele, obsah, postupy, prostriedky) v podobe súboru didaktických aktivít, integrujúcich viacero edukačných oblastí. Projekt výučby v MŠ vychádza zo štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0. Pri jeho utváraní študent prihliadne na vekové osobitosti detí a ich diferencované edukačné a rozvojové potreby. Preukáže znalosť aj iných možností a prístupov, ktoré teoreticky a didakticky zdôvodni.

Hodnotenie štátnej skúšky:

- posudok na prácu vypracuje vedúci bakalárskej práce a jeden oponent, hodnotia prácu na škále A – FX,
- obhajobu a teoreticko-metodickú časť štátnej skúšky hodnotí komisia pre štátne skúšky. Hodnotenie je realizované na škále A až FX.

Banská Bystrica 12. 3. 2019

prof. PaedDr. Alena Doušková, PhD., v. r.
garantka Bc. študijného programu
predškolská a elementárna pedagogika

doc. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD., v. r.
vedúca katedry

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Pedagogická fakulta
Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky
Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

ŠTÁTNA SKÚŠKA S OBHAJOBOU BAKALÁRSKEJ PRÁCE - TÉZY

študijný odbor 1. 1. 5 predškolská a elementárna pedagogika
študijný program PREDŠKOLSKÁ A ELEMENTÁRNA PEDAGOGIKA,
1. stupeň VŠ štúdia – Bc. – denné a externé štúdium (15_PPGdb, 15_PPGeb)
(akademický rok 2018/2019)

TÉZY K PREDMETU: PREDŠKOLSKÁ A ELEMENTÁRNA PEDAGOGIKA

PEDAGOGIKA

1. **Pedagogické pojmy.** Pedagogika. Edukácia. Socializácia. Výchova. Vzdelávanie. Učenie. Učenie sa. Výučba. Vyučovanie. Škola.
2. **Edukácia ako systém.** Ciele, podmienky, prostriedky edukácie. Subjekty edukácie – dieťa, učiteľ. Škola – inštitúcia riadenej edukácie. Školský systém SR, poňatie preprimárneho a primárneho vzdelávania v ňom.
3. **Detstvo** ako sociokultúrny jav v modernej spoločnosti. Paradoxy detstva v modernej spoločnosti. Rodina a škola ako socializačné prostredie.
4. **Personalizácia a socializácia dieťaťa.** Rozvoj osobnosti**.** Osobnostne orientovaná edukácia. Pomáhajúci vzťah. Hodnotenie a sebahodnotenie.
5. **Učiteľská profesia.** Príprava učiteľov. Dimenzie učiteľskej profesie. Profesionalita. Profesijná dráha učiteľa. Kompetencie učiteľa.
6. **Školský klub detí a výchova vo voľnom čase.** ŠKD ako edukačné zariadenie. Ciele a funkcie výchovy vo voľnom čase. Výchovný program a tematické oblasti výchovy v ŠKD. Projektovanie výchovno-vzdelávacích, odpočinkových a záujmových činností v ŠKD. Princípy, metódy a formy výchovy vo voľnom čase.
7. **Materská škola a predprimárne vzdelávanie.** Zameranie, charakteristika, funkcie a dimenzie rozvoja materskej školy. Ciele, organizácia a podmienky predprimárneho vzdelávania.
8. **Didaktický model materskej školy**. Edukačný kontext a edukačné prostredie MŠ. Charakteristika výučby v podmienkach materskej školy. Princípy výučby v MŠ. Ciele, organizácia a podmienky predprimárneho vzdelávania.
9. **Projektovanie výučby**. Didaktická aktivita ako základná stratégia a prostriedok učenia sa. Metódy, formy a organizácia didaktických aktivít. Poznávacie činnosti, životné vzťahy a tvorba ako sebavyjadrenie. Hra a učenie. Znaky a druhy hier. Spontánna hra. Didaktická hra. Učenie (sa) hrou.
10. **Rozvíjanie poznania dieťaťa**. Pojmy poznávanie a poznanie. Ciele školského rozvoja poznania. Reproduktívny prístup k rozvoju poznania. Produktívny prístup k rozvoju poznania. Stratégie rozvíjania poznania: uplatňovanie heuristík pri učení, zavádzanie prvkov kooperatívneho učenia, teórie reflexívneho učenia.
11. **Pedagogická diagnostika a diagnostikovanie.** Pedagogická diagnostika ako veda, jej vzťah k iným vedám. Zásady, druhy, proces a predmet pedagogického diagnostikovania. Oblasti, stratégie a metódy pedagogického diagnostikovania. Školská zrelosť a pripravenosť ako cieľová diagnostická

kategória a možnosti jej posudzovania. Kompetencie učiteľa a pedagogické diagnostikovanie, etika a spôsobilosti diagnostikovania. Inkluzívny prístup k vzdelávaniu.

12. **Edukácia žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami** v zmysle platnej legislatívy. (Zákon o výchove a vzdelávaní č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov). Charakteristika ŠEP. Integrácia a vedenie detí so ŠEP. Individuálny vzdelávací program.
13. **Obsah predškolskej edukácie**. Kurikulum a kurikulárne dokumenty. Štátne kurikulum predprimárneho vzdelávania a kurikulárne dokumenty v materskej škole (školské, triedne, individuálne). Ich obsah a vzájomná nadväznosť, prepojenosť.
14. **Vzdelávacie oblasti v predprimárnom vzdelávaní**. Ciele, prostriedky a podmienky stimulácie a rozvoja dieťaťa. Analýza danej oblasti v kurikulárnych dokumentoch:
    - Jazyk a komunikácia,
    - Matematika a práca s informáciami,
    - Človek a príroda,
    - Človek a spoločnosť,
    - Človek a svet práce,
    - Umenie a kultúra,
    - Zdravie a pohyb.

PSYCHOLÓGIA

1. Psychológia ako vedná disciplína, jej predmet, základné pojmy. Súčasný stav, význam psychológie pre učiteľa.
2. Metódy poznávania osobnosti dieťaťa – pozorovanie, experiment, dotazník, rozhovor, anamnéza, metóda analýzy produktov činnosti (detská kresba).
3. Faktory podmieňujúce optimálny psychický vývin (determinačné činitele).
4. Všeobecná charakteristika, druhy, typy a osobitosti psychických poznávacích procesov (pociťovanie, vnímanie, predstavivosť a fantázia, pamäť, myslenie a reč), pozornosti a citov. Vôľa a vôľové konanie.
5. Periodizácia všetkých vývinových období s dôrazom na vývinové medzníky.
6. Podrobná charakteristika vývinových období detstva – obdobie novorodenecké, dojčenské, s dôrazom na obdobie batoľaťa. Predškolský vek a mladší školský vek – vývin poznávacích, sociálnych procesov, emocionality a osobnosti dieťaťa. Význam a vývin hry a detskej kresby. Školská zrelosť a pripravenosť dieťaťa pre vstup do školy.
7. Osobnosť mladšieho školáka, štruktúra osobnosti: aktivačno-motivačné vlastnosti, vzťahovo-postojové vlastnosti (charakter), výkonové vlastnosti (schopnosti), dynamické vlastnosti (temperament), sebaregulačné vlastnosti.
8. Socializácia a kultivácia jedinca v sociálnom systéme, mechanizmy socializácie. Sociálne učenie a jeho formy. Špecifiká rodovosti v socializácii.
9. Význam poznatkov sociálnej psychológie pre prácu učiteľa/učiteľky. Sociálna inteligencia a kompetencia osobnosti, sociálne zručnosti.
10. Sociálna interakcia. Sociálna komunikácia. Druhy, štruktúra a typy sociálnej komunikácie. Analýza neverbálnej komunikácie.

11. Sociálna motivácia, sociálne potreby. Sociálne postoje – zložky, druhy, zdroje. Postoje a správanie, zmeny postojov. Predsudky a možnosti ich eliminácie prostredníctvom edukačného procesu. Sociálna kognícia/percepcia. Determinanty objektívneho sociálneho poznania. Chyby sociálnej percepcie a ich reflexia v práci učiteľa/učiteľky.
12. Sociálne správanie – prosociálnosť, empatia, hostilita a agresivita, kooperatívne, kompetitívne správanie a asertivita v sociálnej interakcii.
13. Vývin sociálnych vzťahov v ontogenéze, rodina ako socializačný činiteľ. Školská trieda ako sociálna skupina a postavenie jednotlivca v nej (sociálna pozícia, sociálna rola, sociálny status). Možnosti ovplyvňovania sociálnych vzťahov v sociálnej skupine zo strany učiteľa/učiteľky.

PREDŠKOLSKÁ A VOĽNOČASOVÁ EDUKÁCIA

1. Kritéria tvorby a formulácie pedagogických cieľov.
2. Výber edukačného obsahu vo vzťahu k cieľom.
3. Voľba didaktických prostriedkov (metód a foriem) rešpektujúcich vekové a individuálne osobitosti detí vo vzťahu k zvoleným cieľom.
4. Stratégie výučby, didaktické postupy vo vzťahu k aktivizácii detí v procese výučby.
5. Reflexie a hodnotenia dosiahnutých výsledkov vo vzťahu k stanoveným cieľom.

Literatúra:

1. BABIAKOVÁ S. a kol. *Pedagogika voľného času a školské kluby detí*. Banská Bystrica: PF UMB, 2007.
2. BABIAKOVÁ, S. *Jazyková a literárna gramotnosť v materskej a základnej škole*. Banská Bystrica: PF UMB, OZ Pedagóg, 2016.
3. BARTÍK, P. - SITÁR, P. *Vybrané kapitoly z fyziológie a psychológie telesnej výchovy*. Banská Bystrica: PF UMB, 1997.
4. BOROŠ, J. - ONDRIŠKOVÁ, E. - ŽIVČICOVÁ, E. *Psychológia*. Bratislava: Iris, 1999.
5. BOROŠ, J. *Úvod do psychológie*. Bratislava: Iris, 2002.
6. DIVÍŠEK, J. *Metodika rozvíjania matematických predstáv v materskej škole*. Bratislava: SPN, 1987.
7. DOUŠKOVÁ, A. *Učenie sa žiaka v prírodovednom a spoločenskovednom kontexte*. Banská Bystrica: PF UMB, 2004, 2006.
8. DOUŠKOVÁ, A. – KRUŽLICOVÁ, M. *Edukačná aktivita a zážitkové učenie v materskej škole*. Banská Bystrica: Združenie Pedagóg, 2011.
9. DOUŠKOVÁ, A. - PORUBSKÝ, Š. *Didaktický model materskej školy*. Banská Bystrica: PF UMB, 2008.
10. KALHOUS, Z. – OBST, O. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.
11. KOLLÁRIKOVÁ, Z. – PUPALA, B. *Predškolská a elementárna pedagogika*. Praha: Portál, 2001.
12. KOSOVÁ, B. – KASÁČOVÁ, B. *Základné pojmy a vzťahy v edukácii.* Banská Bystrica: PF UMB, 2007.
13. KOSOVÁ, B. *Vybrané kapitoly z personálnej a sociálnej výchovy.* Banská Bystrica: PF UMB, 1998, 2005.
14. KRULL, J., NOVOTNÁ, N. *Možnosti rozvoja pohybových schopností žiakov primárnej edukácie intervenčným programom.* Banská Bystrica: Belianum, 2015.
15. LIPNICKÁ, M. *Pedagogika materskej školy (Predprimárna pedagogika)*. Banská Bystrica: PF UMB, 2009.
16. LIPNICKÁ, M. *Počiatočné čítanie a písanie detí predškolského veku.* Prešov: Rokus, 2009.
17. LIPNICKÁ, M. *Rozvoj grafomotoriky a podpora psaní.* Praha: Portál 2007.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Pedagogická fakulta
Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky
Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica

18. KASÁČOVÁ, B. – CABANOVÁ, M. *Pedagogická diagnostika. Teória a metódy diagnostikovania v elementárnom vzdelávaní.* Banská Bystrica: PF UMB, 2011.
19. KOLEKTÍV AUTOROV. *Metodika predprimárneho vzdelávania.* Bratislava: ŠPU, 2011.
20. KOLLÁRIK, T. a kol. *Sociálna psychológia*. Bratislava: UK, 2004.
21. *Metodická príručka pre predškolskú výchovu Krok za Krokom.* Žiar n/Hronom: Nadácia škola dokorán, 1999.
22. ORAVCOVÁ, J. *Sociálna psychológia*. Banská Bystrica, 2012.
23. ORAVCOVÁ, J. *Vývinová psychológia*. Banská Bystrica: PF UMB, 2010.
24. *Program výchovy a vzdelávania detí v MŠ*. Bratislava: MŠ SR, 1999.
25. *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.* Bratislava: ŠPU, 2016. Dostupné na: http://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/statny-vzdelavaci-program/svp_materske_skoly_2016-17780_27322_1-10a0_6jul2016.pdf
26. SABO, R., Ideál inkluzívnej školy a kurikulárna reforma. In: Porubský, Š. *Škola a kurikulum.* Banská Bystrica: Belianum, 2014, s. 157 - 175.
27. SUCHÁNKOVÁ, E. *Hra a její využití v předškolním vzdelávaní*. Praha: Portál, 2014.
28. ŠUPŠÁKOVÁ, B. *Projekty a alternatívne formy vo výtvarnej výchove*. Bratislava: Grandient, 1999.
29. VAŠAŠOVÁ, Z. - SALBOT, V. *Kapitoly zo všeobecnej psychológie.* Banská Bystrica: PF UMB, 2010.
30. VLADOVIČOVÁ, N. *Pohybové hry.* Banská Bystrica: PF UMB, 2001.
31. ŽOLDOŠOVÁ, K. *Východiská prírodovedného vzdelávania*. Trnava: 2007.

Banská Bystrica 12. 3. 2019

prof. PaedDr. Alena Doušková, PhD., v. r.
garantka Bc. študijného programu
predškolská a elementárna pedagogika

doc. PaedDr. Katarína Vančíková, PhD., v. r.
vedúca katedry